

Nd.

771. Frumvarp til laga

[419. mál]

um greiðslur Atvinnuleysistryggingasjóðs vegna fiskvinnslufólks.

(Lagt fyrir Alþingi á 108. löggjafarþingi 1985–86.)

1. gr.

Greiðslur Atvinnuleysistryggingasjóðs vegna atvinnuleysisbóta fastráðins fiskvinnslufólks skulu inntar af hendi til fiskvinnslufyrirtækja eftir því sem nánar er kveðið á um í lögum þessum.

Vinnuveitandi, sem hefur skuldbundið sig til þess að greiða fastráðnu fiskvinnslufólki föst laun fyrir dagvinnu í samræmi við nánari ákvæði í reglugerð, þótt hráefnisshortur valdi vinnslustöðvun, skal eiga rétt á greiðslu úr Atvinnuleysistryggingasjóði sem hér segir:

Fyrirtæki, sem starfrækir fiskvinnslu allt árið með a. m. k. 10 fastráðnum starfsmönnum og þarf að stöðva framleiðslu tímabundið vegna þess að hráefni er ekki fyrir hendi til vinnslu, skal eiga rétt til greiðslu úr Atvinnuleysistryggingasjóði fyrir hvern heilan vinnudag umfram tvo, sem fyrirtækið heldur starfsmönnum á launaskrá.

Greiðsla samkvæmt þessari grein skal nema fjárhæð hámarksdagpeninga skv. 1. mgr. 23. gr. laga nr. 64/1981 fyrir hvern starfsmann í fullu starfi, sem orðið hefur verkefnaless vegna stöðvunarinnar, meðan stöðvunin varir, þó ekki lengur en fjórar vikur í senn og aldrei lengur en í sex vikur á hverju almanaksári. Vegna starfsmanna í föstu hlutastarfi skal greiðslan vera í samræmi við samningsbundið starfshlutfall hlutaðeigandi starfsmanna.

Greiðsla samkvæmt þessari grein takmarkast við tímabilin 1. janúar til 31. maí og 1. september til 31. desember ár hvert.

2. gr.

Fyrirtæki, sem hyggst njóta greiðslu samkvæmt 1. gr., skal með að minnsta kosti fimm sólarhringa fyrirvara tilkynna fyrirhugaða vinnslustöðvun og orsakir hennar til vinnumiðlunar á staðnum þar sem það á við, en ella til oddvita eða sveitarstjóra, sem annast atvinnuleysisskráningu, sbr. 6. gr. laga um vinnumiðlun, nr. 18/1985. Þessir aðilar meta, hvort skilyrði greiðslu eru fyrir hendi og tilkynna fyrirtæki niðurstöðu sína.

Sé greiðsla samþykkt, skal atvinnurekandi afhenda vinnumiðlun eða sveitarstjórn skrá um allt fastráðið fiskvinnslufólk, sem stöðvunin tekur til, þar sem tilgreint sé starfshlutfall hvers starfsmanns samkvæmt ráðningarsamningi. Eintak skrárinnar með árituðu samþykki sínu sendir vinnumiðlun eða sveitarstjórn Atvinnuleysistryggingasjóði eða hlutaðeigandi umboðsmanni Tryggingastofnunar ríkisins svo og úthlutunarnefnd eða nefndum atvinnuleysisbóta vegna þeirra stéttarféлага, sem málið varðar.

3. gr.

Þegar Atvinnuleysistryggingasjóður eða umboðsmaður hans hefur fengið í hendur launaskrá skv. 2. grein og hafa ekkert við hana að athuga, greiðist sú fjárhæð sem viðurkennd er til hlutaðeigandi fyrirtækis vikulega á meðan á vinnslustöðvun stendur, sbr. þó 4. og 5. mgr. 1. greinar.

Skylt er fyrirtæki sem nýtur greiðslna atvinnuleysisbóta skv. ákvæðum þessara laga að tilkynna vinnumiðlun þegar í stað, ef breyting verður á fjölda fastráðinna starfsmanna, sem misst hafa vinnu af völdum vinnslustöðvunar. Hafi fastráðinn starfsmaður hafið störf annars staðar meðan vinnslustöðvun varir og launagreiðslur fyrirtækisins falla niður, fellur greiðsla niður frá sama tíma.

Vinnumiðlun skal hafa aðgang að launa- og framleiðslubókhalda fyrirtækis svo og að fastráðningarsamningum sem í gildi eru milli fyrirtækisins og starfsmanna þess í því skyni að ganga úr skugga um réttmæti framlagðrar launaskrár. Sama rétt á Atvinnuleysistryggingasjóður eða umboðsmaður hans.

Ef ágreiningur rís um rétt til greiðslu, sker stjórn Atvinnuleysistryggingasjóðs úr ágreiningnum.

4. gr.

Fyrirtækjum, sem nýta rétt sinn til greiðslu skv. 1. gr., er skylt að hlutast til um, að starfsfræðslunámskeið fyrir fiskvinnslufólk verði fyrst og fremst haldin á þeim tíma, sem vinnlustöðvun varir. Verði því með engu móti við komið, á fyrirtæki rétt á greiðslu fyrir þær vinnustundir hvers starfsmanns, sem tapast vegna setu á námskeiðum, sem haldin eru að opinberri tilhlutan, þó ekki meira en 40 stundir vegna hvers einstaklings. Þegar svo stendur á fer um tilkynningu og ákvörðun greiðslu eftir ákvæðum 2. gr. eftir því, sem við á. Auk þess, er þar greinir, skal leggja fram staðfestingu þess aðila, er stendur fyrir námskeiði, um námskeiðshaldið, tíma og efni. Greiðslur þessar teljast hluti þeirra greiðslna, sem um ræðir í 1. gr.

5. gr.

Ráðherra setur reglugerð um nánari framkvæmd laga þessara, m. a. um greiðslur vegna námskeiða fyrir starfsfólk fyrirtækja með færri en 10 fastráðna starfsmenn.

6. gr.

Lög þessi öðlast gildi hinn 1. júní 1986 og gilda til 31. maí 1988.

Ákvæði til bráðabirgða.

Prátt fyrir gildistökuákvæði laga þessara er heimil greiðsla fyrir tapaðar vinnustundir vegna setu starfsmanna á námskeiðum, sem haldin eru fyrir 1. júní 1986, enda sé skilyrðum ákvæða 4. gr. að öðru leyti fullnægt. Greiðsla getur þó ekki átt sér stað fyrr en eftir gildistöku laganna og reglugerðar samkvæmt þeim.

Takmörkun greiðslu samkvæmt 5. mgr. 1. gr. tekur ekki til greiðslu vegna starfsfræðslunámskeiða, sem haldin verða á tímabilinu 1. júní til 31. ágúst 1986.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Hinn 26. febrúar s. l. voru gerðir kjarasamningar milli aðila að almennum vinnumarkaði í landinu. Hluti þeirra samninga var samkomulag milli Verkamannasambands Íslands, Vinnuveitendasambands Íslands og Vinnumálasambands samvinnufélaganna um málefni sérhæfðs fiskvinnslufólks. Í upphafi samkomulagsins segir: „Í samræmi við ákvæði samkomulags aðila frá 15. júní 1985 hafa aðilar unnið að gerð tillagna um aukið atvinnuöryggi fastráðins fiskvinnslufólks, lagt grundvöll að fræðslu þess og skilgreint starfsheitið sérhæfður fiskvinnslumaður“. Í samkomulaginu segir enn fremur, að það byggi m. a. á yfirlýsingu forsætisráðherra frá 15. júní s. l., þar sem því sé heitið að ríkisstjórnin muni greiða götu samkomulags um málefni fiskvinnslufólks.

Alkunna er, að uppsagnir starfsmanna í fiskiðnaði hafa verið tíðar, þegar hráefnis-skortur steðjar að fyrirtækjum. Þetta veldur öryggisleysi í starfsgreininni, bæði launþegum og vinnuveitendum, en starfsmenn hafa ekki átt annars kost en sækja um atvinnuleysisbætur. Kannanir, sem fram hafa farið, benda til þess, að um fólksflótta hafi verið að ræða úr starfsgreininni, sem líklegt er að stafi m. a. af framangreindum ástæðum.

Hinn 15. nóvember s. l. skilaði nefndin, sem skipuð var á grundvelli samkomulagsins í júní, greinargerð um málefni fiskvinnslufólks. Í þessari greinargerð voru ákveðnar hugmyndir reifaðar, sem miðuðu að því að auka atvinnuöryggi fiskvinnslufólks. Eftir að ríkisstjórnin hafði kynnt sér þessar hugmyndir, fól hún Þórði Friðjónssyni, forsætisráðuneyti, Eyjólf Jónssyni, Atvinnuleysistryggingasjóði og Óskari Hallgrímssyni, vinnumála-skrifstofu félagsmálaráðuneytis, að skoða þær nánar og útfæra í einstökum atriðum í samráði við hagsmunaaðila. Að þessu hefur verið unnið síðan með hagsmunaaðilum og náðist

samkomulag í öllum atriðum um það frumvarp til laga um greiðslu Atvinnuleysistryggingasjóðs til fiskvinnslufyrirtækja, sem hér er lagt fram.

Frumvarpið felur í sér umfangsmiklar breytingar á núverandi tilhögun atvinnuleysisbóta í fiskvinnslu. Það eru flókin og erfið viðfangsefni, sem reynt er að leysa með frumvarpinu. Þess vegna er ákaflega mikilvægt, að sú skipan mála, sem hér er gerð tillaga um, verði endurskoðuð í ljósi reynslunnar að nokkrum tíma liðnum. Því er gert ráð fyrir því, að lögin verði tímabundin, gildi þar til fram á mitt ár 1988.

Frumvarpið gerir ráð fyrir því að mæta þeim vanda, sem að framan er rætt um, með því að fyrirtæki, sem greiðir fastráðnu fiskvinnslufólki dagvinnulaun á meðan vinnslustöðvun vegna hráefnisskorts varir, fái á móti greiðslur úr Atvinnuleysistryggingasjóði um takmarkaðan tíma. Gert er ráð fyrir hliðstæðri greiðslu vegna þess vinnutíma, sem hugsanlega þarf að nýta til þátttöku starfsmanna í starfsfræðslunámskeiðum.

Athugasemdir við einstakar greinar frumvarpsins.

Um 1. gr.

Greinin kveður á um að réttur til greiðslu taki til fyrirtækja sem starfa allt árið og hafa a. m. k. 10 fastráðna starfsmenn og að greiðsla taki ekki til fyrstu tveggja daga vinnslustöðvunar. Hámark greiðslu verði fjórar vikur í senn og ekki lengur en sex vikur á almanaksári. Greinin gerir ráð fyrir, að full endurgreiðsla nemi hámarksdagpeningum atvinnuleysistrygginga fyrir starfsmann í fullu starfi en annars hlutfallslega.

Um 2. gr.

Parfnast ekki skýringa.

Um 3. gr.

Parfnast ekki skýringa.

Um 4. gr.

Parfnast ekki skýringa.

Um 5. gr.

Parfnast ekki skýringa.

Um 6. gr.

Um gildistíma laganna er fjallað í inngangi þessarar greinargerðar.

Um ákvæði til bráðabirgða.

Þar sem ætla má, að fjöldi þátttakenda í starfsfræðslunámskeiðum verði meiri í upphafi en þegar frá líður, er lagt til að reglur um greiðslu vegna námskeiðahalds verði rýmri í ár en lögin annars gera ráð fyrir.